

Z NAŠICH REVUI.

Vojensko-technické zprávy. roč. II.
(1925), č. 2.

2. číslo Vojensko-technických zpráv
otevřrá studie mj. ing. W a g e n-

knechta o doprovodné zbrani pě-
choty. Je dnes horečnou snahou všech
států dáti pěchotě zbraň, která by ji
učinila nejvíce soběstačnou a nezávi-

slou do značné míry na dělostřelectvu tak, aby sama mohla lámat menší odpory (opevnění) a ubránila se proti letadlům. Uvádí, že ve světové válce neměly válčící státy času definitivně vyřešit tento problém. Válka z největší části posílení, používala nejprve granátometů, pak lehkých minometů, pak těžkých minometů a zákopového děla malé ráže (jež se však neosvědčilo vůbec) a nakonec útočných vozů, kteréžto všechny zbraně nutno považovati za doprovodnou zbraň.

Jako zásady pro doprovodnou zbraň pěchoty uvádí:

1. že zbraň musí mít dostatečný účinek,

2. že musí chránit proti letadlům a

3. že musí býti jednoduchá, lehce dopravitelná a nenápadná.

Jako řešení navrhuje, aby zavedeny byly zbraně dvě:

1. těžký kulomet ráže 20 mm, s doštělem $3\frac{1}{2}$ —4 km, schopný střelby proti letadlům. Váha ca 100 kg, lafeta na snímatelných kolečkách (utáhne 1 muž) nebo přenosný v rozloženém stavu (5 mužů) a

2. lehký minomet ráže 7 cm s doštělem 300—2500 m proti polním opevněním. Náboj jednotný (pro rychlou manipulaci) nikoli dílčí náboje. Váha 150—200 kg.

Je toho názoru, že jednotné konstrukce těžko uspokojí všechny požadavky a že navrhované pěchotní dělo se dvěma hlavními (jedna hlavě menší ráže pro rasantní, kanonovou palbu, druhé větší ráže pro strmou palbu je velmi těžké, že potřebuje velkou obsluhu (8—10 mužů), a že nemůže střeliti proti letadlům.

Mj. Roczek pokračuje ve své studii o přepravě těžkého dělostřelectva přes řeky.

Článek škpt. Kämpfa o úspoře trhavin velké brisance, je velkým obhajováním užívání kyseliny pikrové a jejích sloučenin, hlavně ekrasitu pro

dělové střelivo místo nyní užívaného trotylu. Uvádí, že pro ženijní náloživo je ekrasit nezbytný, pro dělostřelecké střely malé ráže výhodný. Dnes jediné ještě Francie užívá kyselinu pikrovou pro dělostřelecké střelivo, které u Verdunu ukázalo svou větší převahu nad tritolovým střelivem německým.

Stat je doložena tabulkami pokusů, konaných autorem za světové války a četnými fotografiemi roztržených 10cm granátů.

Hlídkka telegrafní uvádí skizy nového radiogoniometru (škpt. Dr. Kunik).

V hlídce ženijní škpt. Ing. Hájek popisuje několik podkopů ze světové války z franc. bojiště (Perthes les Hurlus) a z italského bojiště (Col di Lana, Mte Cimone) a doprovází je četnými vyobrazeními.

Hlídkka zbrojní popisuje moderní válečný materiál americký. Zaujímavé je, že 155 mm kanon má doštěl 23.000 m, 200 mm houfnice 17.200 metrů. Jako děla pro pěchotu je užíván kanon 37 mm, jenž bude samočinným (proti letadlům). Železniční dělostřelectvo je 36 cm (doštěl 37 km), pobřežní 41 cm (doštěl 43 km), čísla opravdu americká! Bomby, jež budou podle amerického článku nejobavnější zbraní jak proti opevněním, tak i proti lodím (vybuchnou 12—18 m pod vodou) jsou 300—900 kg těžká, ba konal se pokus s bombou 1800 kg! (škpt. Tomský).

Hlídkka automobilní popisuje elektrická vozidla na berlínské automobilové výstavě v prosinci 1924.

Číslo uzavírá přehled činnosti v zkušenného a zkušenního oddělení v r. 1924. uvádějí, že protokol zkušební vykazuje 9296 čísel připadajících hlavně na spotřebné hmoty (1808), materiál letecký (1692), textilie (1575), výbušiny a střelivo. Pozoruhodný je vzrůst odborové knihovny (1476 svazků) a periodik (86).

Z CIZÍCH REVUI.

a) Revues francouzské.

Revue d'Infanterie.

Duben 1925.

De La Porte du Teil: Co musí každý důstojník vědět o dělostřelectvu. Kterak dopadají na terén střely z děl. Rozptýl střelby z baterie nebo rozptýl střelby soustředěné z několika baterií. Vliv doby nezbytné k provedení střelby na rozptýl.

P. A. Cour: Kterak naznačovati

účinky nepřátelské palby a výcvik malých jednotek. Volba metody. Jakých metod užití pro postup za nepřátelské palby naznačené soudcem. Zprávy prospěšné manévrujícímu vojsku i soudcům. Soudcovské náčrty.

Aplikační práce taktické. Útok na opevněnou posici s užitím praporu kulometného.

Denoll: Operace krycí ve Woëvre roku 1914. Počáteční plán. První dotyk.

Ofensiva 3. a 6. německé divise. Ústup francouzských eskadron. Ústup franc. praporů krycích. (Pokračování.)

Martin: Minomety v německé armádě. Organizace minometných rot. Rota normální. Minometná rota horská. Zásobování střelivem. Taktické užití minometů; v ofensivě a defensivě. Závěr.

Revue de Cavalerie.

Duben—květen 1925.

XY: Poznámky o službě v poli. Příprava čety k pěšimu boji, Útok pěšího družstva. Pěší boj čety. Úcta k iniciativě podřízeného. Utvoření bojových oddílů. Užití kulometu. Výcvik střelecký. Spojení. Rozkazy atd.

Col. Audibert: Pronásledování r. 1806. Jena Grammont. (Pokračování.) Manévr pronásledovací. Kombinace zbraní. Jezdecký sbor Muratův. Účinek mravní. — Využití vítězství jezdeckem r. 1918. Operace anglického jezdeckva v Syrii od 19. září do 31. října 1918. Jezdecké operace na Balkáně od 20. září do 23. října 1918. Od roku 1806 do r. 1925 — tytéž příčiny, tytéž účinky. Podrobnosti a rozdíly. Po 11. listopadu 1918. Nezbytné vlastnosti. Prání.

Cmdt. Dauphinot: Jezdecké operace v Maroku r. 1923.

Lt. Penicaut: Pěší prapor 10. brigády dragounů ve Flandrech v dubnu 1918.

XY: Předpisy o užití lehkých kulometů v německém jezdeckvu.

Revue du Génie militaire.

Leden 1925.

Cpt. Wernert: Normální polní dráha. (Mezi Dernancourtem a Mari-courtrem za ofensivy na Sommě 1916.)

Capit. Geschwindenhamer: Německé sítě telegrafické a telefonické v pevnosti Metské.

Únor 1925.

Col. Normand: Umělecký smysl Vaubanův.

Lazard: První lokomotiva konstruovaná Stephensonem roku 1825 na výstavě ve Wembley.

Segnay: Ženíjní parky řecké armády. (Za války světové 1917—1918.) **Nejstarší vojenské mosty člunové, o nichž se zmiňuje historie.**

Březen 1925.

De Lavenne de la Montoise: Příspěvek k dějinám francouzské ženě na východě za války světové. Služba důstojníka u štábu od června 1917 do července 1919.

Puissant: Zásobování vedou posádky v Labry.

Petit: Most pro vojenskou železnici v Maroku.

Revue Militaire Française.

Únor 1925.

Col. Alléhaut: Jak soudí Němci o francouzských vojenských koncepcích. Několik úvah úvodních. Všeobecnosti o bojových zásadách přijatých ve Francii. (Pokračování.)

Cmdt. Menjaud: Úvahy o dělostřelctvu doprovodném.

Cmdt. Grasset: Bitva střetná. (Pokračování.) U Virtonu dne 22. srpna 1914. Zasažení druhého armádního sboru.

Lt. col. Paquet: Opatření německých počtů r. 1918. Počty před ofensivami r. 1918. Počet divísi. Doprava nových divísi. Povolání mladých nováčků. Počet těžkého dělostřelctva. Ofensiva z 21. března. Všeobecná situace velkých jednotek. Situace záloh. Vyrovnání ztrát z ofensivy 21. března. Bilance dne 30. dubna.

Col. Pagézy: Střelba proti letounům. (Pokračování.) Určení výšky a rychlosti. Metoda tachymetrická. Střelba nepřímá. Střelba podle zvuku.

Cmdt. Martin: Taktické užití minometů v německé armádě.

Březen 1925.

Gén. Camon: Motorisace armády. Úvahy strategické a taktické. Kůň a motor. Automobily a traktory. (Pokračování.)

Cpt. de Gaulle: Doktrína apriorní nebo doktrína diktovaná okolnostmi?

Col. Alléhaut: A propos d'un jugement etc. Pokračování z předešlého čísla. Dělostřelctvo. Žádná podřízenost dělostřelctva pěším jednotkám.

Cmdt. Grasset: Une bataille de rencontre. (Pokračování.) Bitva na sever od Virtonu.

Lt. col. Paquet: Usure des effectifs allemands en 1918. (Pokračování.) Ofensiva na Aisně 27. května. Všeobecná situace německé armády.

Cmdt. Duchemin: Poudres et explosifs (1914—1918). Střelný prach a výbušiny ze světové války. Výroba ve Francii. Střelný prach. Suroviny. Průmysl soukromý. Dovoz z Ameriky.

Duben 1925.

Camon: Motorisace armády. (Dokonce.) Užití automobilu v dělostřelctvu. Dělostřelctvo bitevní. Lehké divise automobilové. Divise pěší. Válka v koloniích. Závěr.

Texier: Britská říše r. 1924. Vojenská politika dělnického kabinetu. Rozpočet. Síly pozemní: doplňování, výcvik, manévry. Síly letecké: letectvo

vojenské a civilní. Riditelné balony. Síly námořní. (Pokračování.)

Allé haut: **Poznámky k německé kritice vojenských francouzských koncepcí.** Jezdeckto a tanky. These Taysenova. Technické nedostatky vozu Renaultova. Nedostatečnost prostředků ochranných. Příčiny skepticismu ve věci tanku. Ničí tank ofensivního ducha pěchoty? Zranitelnost. Pohyblivost a trvanlivost. Schopnost střelecká, spojení s pěchotou. (Pokračování.)

Grasset: **Střetná bitva u Virtonu 22. srpna 1914.**

Pagezy: **Střelba proti letounům a obrana proti letadlům.** Charakteristické vlastnosti dnešního protiletadlového dělostřelectva. Protiletadlové dělostřelectvo a protiletadlová obrana pásma, které je stále ohroženo nepřátelskou dělostřelbou. (Pokračování.)

Martin: **Německá kontroverza.** Válečné dějiny vydané Reichsarchivem a poznámky generála Wetzella, uveřejněné ve Wissen u. Wehr, č. 1. z r. 1925. Gen Wetzell uvažuje ve zmíněném článku: Moltkeovy modifikace Schlieffenova plánu, bitvu v Lotrinsku, obchvatný manévř na pravém křídle, operace armád v centru, vojenskou hodnotu generála Moltkeho.

Revue des troupes coloniales.

Lистопад—prosinec 1924.

Col. Friquignon: **Les opérations dans le Haut-Laos.** Operace z r. 1915—1916 v Indočíně. (Pokračování v násled. čísle.)

Leden—únor 1925.

Lt.-col. Durand: **La vie d'un poste militaire.** Život vojenský v Tonkinu. Rady mladým důstojníkům.

Revue d'Etudes Militaires.

Č. 1. a 2. (březen 1925).

René Sauliol: **Bitva u Enzheimu. (Dne 4. října 1674.)**

Bruneau: **Středomořský problém.** Studie celková, politická, námořní a hospodářská.

Čís. 3. a 4. z dubna 1925.

René Sauliol: **Bitva u Enzheimu 4. října 1674.** Akce levého franc. křídla. Dvojnásobný útok jezdeckta. Zápas dělostřelectva. Obsazení dobytého území. Závěr.

Pierre Bruneau: **Problém Středomořního moře.** Situace z 1. března 1925. Celková studie politická, námořní a hospodářská. Část centrální. Část východní. Situace Anglie v moři Středomořním. Otázka Cypru, Suez, Egypta a Palestýny. Středomořní moře — zásobovací cesta anglická. Závěr.

Doyen: **Komunikace.** Jejich trojí úloha: politickovojenská, sociální, hospodářská. Vývoj komunikací a důsledky. Nové prostředky komunikační: automobil, letoun a telegrafie bezdrátová. Velké cesty námořní. Loďstvo obchodní. Podmořské kabely.

Revue Maritime.

Leden 1925.

Ratzé: **Námořní škola válečná.**

Combesque: **Pokus o reformu dnešní organizace námořních arseálů.** (Dokončení.)

Únor 1925.

Guette: **Námořní bitva u Jutska.** (Pokračování.) Německá flota na obzoru. Admirál Scheer spatří eskadru Beattyovu. Loďstvo bitevních křižáků.

Březen 1925.

Gucaïn: **Služební telefony typu Duguay-Trouinova na křižácích o 8000 tunách.**

Guette: **Bitva u Jutska.** (Pokračování.) První zprávy o nepřátelském loďstvu. Třetí eskadra bitevních křižáků zahajuje činnost.

Revue d'Artillerie.

Duben 1925.

Tournaire: **Literární vzdělání ve školách technických.** Podle autora žáci vysokých technických škol jsou zanedbáni v ohledu literárním a nedovedou přý správně stylisovatí pouhé hlášení. Písemné práce přijímací prozrazují, že kandidát trpí nedostatkem myšlenek a že nedovedou vyplnit předepsané stránky. Autor zkoumá důvody i opatření, jak by bylo lze tento nedostatek napravit.

Graux: **Práce standardisační v Německu.** (Dokončení.) Suroviny. Metody pokusné. Stroje a nástroje. Standardisace speciální: průmysl automobilový.

Merveilleux du Vignaux: **Poznámka o dvoustranném pozorování improvizovaném.** Geometrický základ metody.

Revue militaire suisse.

Leden 1925.

R. M. S.: **Doktrina taktická a dělostřelectvo.**

Únor 1925.

Lecomte: **Pro Jomini.** Článek na obranu Jominiho proti pplk. Mayerovi, který v *Revue Mil. Fr.* napsal studii *Grandeur et décadence de Jomini.*

Fleurier: **Úpadek stálého opevnění za světové války.** Operace kolem Antverp.

Březen 1925.

Masson: **Puška Furrerova.** Lehká automatická puška švýcarská vzoru 1924. Popis. Zásady konstrukce. Funkce při střelbě. Puška je ráže 745 mm, počáteční rychlost 740 m, dá 480 ran za minutu; celková délka zbraně 1155 mm, délka hlavně 845 mm, váha pušky 82 kilogramy.

Fleurier: **Legenda o úpadku stálých pevností ze světové války.** (Pokračování.)

Bulletin belge des Sciences Militaires.

Březen 1925.

Barthélemi: **Zásady a metody válečné ve válce rusko-japonské.** (Pokračování.) Přímý útok lodstva. Nepřímý útok proti armádě námořní.

Herbiet: **Obrana Namuru roku 1914.**

Paquot: **Pěchota v palbě.** Kritická studie o boji roty.

Minometná rota. Způsoby bojové. Boj roty.

Duben 1925.

Barthélemi: **Válečné zásady a metody ve válce rusko-japonské 1904 a 1905.** (Pokračování.) Bitva na Yalu. Poučení taktická. Přímý útok námořní armády. Ruská obrana. Zápas proti armádám pomocným.

Pouleur: **Otázky dělostřelecké.** Rozčlenění dělostřelctva při defenzivě. Dělostřelctvo v obraně při ústupu. Organizace telefonická. Příprava dělostřeleckých štábů.

Grade: **Fiktivní střelba z děla.** Wf.

b) *Revues italské.*

Rassegna dell'esercito italiano, roč. 1925, leden—únor.

Pplk. Francesco Zingales: **Události předcházející gorické bitvě.** Sošská fronta na počátku r. 1916. Příprava na tažení r. 1916. Pátá bitva sošská. Rakouská ofensiva v Tridentsku. Ohlas události v Tridentsku na frontě sošské. Plány ofensivy gorické. První plán, zřízení útočné základny, rozmnožení prostředků a jich užití, varianty původního ofensivního plánu. Všeobecná situace na počátku ofensivy: situace italská a rakouská, vhodnost gorické akce. — Major-komisař Giuseppe Chirico: **Problém výživy vojska ve válce.** (Dokončení.) Opatření provedená italským státem ve válce pro zajištění hlavních druhů potravin pro vojsko i civilní obyvatelstvo (nákupy a rekvisice doma, nákupy v cizině, omezení a disciplína spotřeby, horší druhy mouky, náhražky hlavních druhů potravin a pod.). Poměr vyživovacího problému k svobodě na moři. — Anonym: **Jezdeckto a technické prostředky ve světle cizích názorů.** Rozbor názorů ve Francii a Německu, jak užití jezdeckta v příští válce. Autor hájí názor, že dnešní zlepšení technických prostředků neznamena konec jezdeckta, kterého bude i napříští zapotřebí. — Kpt. Edoardo Giannini: **Několik po-**

známek o našem vojsku koloniálním. Je třeba mít v koloniích nejen vojsko domorodé, nýbrž i oddily bílé, utvořené ze zvláště schopných dobrovolníků, zavázavších se k delší činné službě než je normální doba presenční, a morální i materiálně řádně odměňované. — Mjr. Ugo C. Ferrero: **Bitva o tři vrchy: Monte di Val Bella, Col de Rosso, Col d'Echele (27.—31. ledna 1918).** Předehry akce. Demonstrační akce 27. ledna. Dobyty Col del Rosso a Col d'Echele (28. ledna). Dobyty Monte di Val Bella (29. ledna). Závěrečné operace (30. ledna obsazení terénu mezi Col del Rosso a Col d'Echele, 31. ledna akce k rozšíření dobytého terénu u Case Melaghetto). Rakouské ztráty: 106. domobranec divise stala se neschopnou boje, zajato 100 důstojníků, 2500 mužů, ztraceno 6 děl, několik kulometů a mnoho materiálu, 17 letounů sestřeleno. Italské ztráty: padlo 45 důstojníků, 534 vojini; raněno 185 důstojníků, 3152 vojini; nezvěstných 38 důstojníků, 1286 mužů (podle rakouského komuniké z 1. února bylo zajato jen 15 italských důstojníků a 660 mužů). — Gen. Gaetano Cardona: **Bojový předpis rakouského vojska.** Podrobný rozbor rakouského předpisu „Allgemeine Gefechtsvorschrift“ vydaného r. 1924. Bz.

c) *Revues maďarské.*

Magyar Katonai Közlöny, roč. XII., sešit 3—4.

(Pokračování.)

Vzpomínka u příležitosti narození správce země Hortyho dne 18. června

*) Viz VR č. IV. (1923) str. 185.

1924. — Arcikníže Josef: **Krvavé karpatské květiny.** Zlomky z válečného deníku. Malé epizody z bojů v Karpatech. — Ladislav Szelestey: **Vojský rád Marie Terezie.** (Pokračování.) Hrdinové světové války: Generál Jakub Vass Wihlinger. Životopis. Popis bitvy u Brzezan. (S náčrtkem.) —

Plk. Béla Szinay: **Význam boje v lese a v noci.** Nutnost a způsob výcviku. Pro noční pochody má 12 pravidel. Mezi jinými, že pušky se nabíjejí se zásobníkem se 4 náboji tak, aby do nábojové komory nepřišel náboj (četnické nabíjení). Bez povelu se nesmí střeliti. Dále přední stráž se shromáždí tehdy, až celý proud je minul a tedy je účelné, když polní stráž rozdělají ohně a nechají je hořeti. Pro noční útok žádá jednotně označení (bílý pásek na čepici nebo na paži nebo svazek slámy kolem pasu). Hesla mají býti takového rázu, aby nepřítel je snadno nenapodobil. Těžké kulomety nemají se přidělití útočníku. — **Demeny Géza: Potřeba střeliva ve světové válce.** Autor byl velitelem jedné muniční kolony za války a podává podle samostatně sestavené statistiky názorný obraz o potřebě munice za operace v pohybné a zákopové válce za akce a klidu. Zajímavé jest, jak se obrací proti zlovykům některých velitelů, kteří tvoří tajný sklad střeliva pro svou část, hlavně v zákopové válce a nehlásí to vyššímu veliteli. Toto střelivo pak někdy scházelo na důležitějším místě a při náhlém ústupu zůstalo jako kořist zpět, jelikož nebylo pro toto tajně nashromážděné střelivo dopravních prostředků. — **Olyszói Gabányi János: Boj a psychologie vál. úkonů vůbec.** (Práce, která při soutěži ministra honvédů obdržela II. cenu.) Psychologický rozbor duševního života vojáka. Píše v kapitole o vlastenectví: „Děla, tanky, letouny, kulomety lze zhotoviti za 1—2 měsíce, ale léta se potřebují, až srdce oněch, kteří tyto zbraně užívají, se stanou ocelová ve svatém ohni vlastenectví.“ Při psaní o psychologii davu posuzuje také branné systémy levée en masse, všeobecnou brannou povinnost a končí: „Trianonský mír donutí naši vlast, abychom si drželi jen verbovanou armádu, ale jsem přesvědčen, že verbovaní naši hoši pocítí vznešený národní úkol a jejich duše že bude plna takových ušlechtilostí, jako by byli voláni pod prapor podle zákona o všeobecné branné povinnosti.“ — **Přepad u Agašu dne 17. října 1916.** Krátké vyličení přepadení rak.-uh. divise při pochodu v hornaté krajině na sedmihradskoromunské hranici rumunskou brigádou; protiútok — odražení. **Naši bezejmenní hrdinové (Neznámý voják.)** Popis odhalení pomníku neznámého vojína v parku „Akademie Ludovika“ v Budapešti za přítomnosti správce země. **Návrh francouzského trestního zákona.** Julius Gerő, generál auditor

v. v. — Dr. Julius Erdelyi: **Eugen Lemberkovics.** Vzpomínka na páté výročí zavraždění kapitána Lemberkovicsa při odražení protirevoluce dne 24. června 1919.

Magyar Katonai Közlöny. 5—6 sešit.

Arcikníže Josef: Krvavé karpatké květiny. Články z válečného deníku. Malé epizody z bojů v Karpattech a Sedmihradech. — **Ladislav Szelestey: Vojenský řád Marie Teresie.** Hrdinové světové války: generál Rudolf Pillepič, jeho život a válečné činy. — **Arpád Marko: Útočný podnik.** S 3 náčrtů. Podrobný popis přepadu úderné rotý býv. pěš. pl. 34 na ruskou posíci u Zložova, dne 19. července 1917. — **Plk. Imre Suhay: Hmotná příprava vojenských operací.** Popisuje podle válečných zkušeností přípravy, hlavně zásobování střelivem za útoků, obrany a při střetnutí. — **Gen. pěch. Arn. Horsetzky: Výkony rak.-uh. armády ve světové válce a ocenění těchto u říšských Němců.** Překlad kapitoly z knihy: „Öst.-ung. Heer und Flotte“. Líčí ohromnou převahu Rusů v Haliči v r. 1914 a ofensivní vystoupení rak.-uh. armády proti této převaze. Rak.-uh. armáda jen s největšími obětmi dodržela slib daný svému říšskoněmeckému spojenci. Za to se jí dostalo však nevděku a špatného ocenění u všech vojenských a námořních spisovatelů říšskoněmeckých. Na počátku války v Haliči přinesené oběti pro ochranu Německa vyvázejí podle názoru autorova oběti přinesené Německem v pozdějších dobách světové války pro záchranu Rakousko-Uherska. — **Jiří Turý: Trestní věc plk. Simonyiho.** Životní příběhy plukovníka Simonyiho z dob napoleonských a pozdějších. — **Géza Horváth: Použití polních zásobáren.** Činnost polních zásobáren v rak.-uherské armádě. — **Mjr. Edmund Tersztyánszky: Dojmy z pařížské Olympiády.** Popisuje činnost maď. šerm. družstva na Olympiádě. — **Npor. Ladislav Pápay: Poslední dni honv. pěš. pl. 300 ve světové válce.** Vál. deník. — **Jan Winhardt: Válečné přípravy rak.-uh. monarchie.** Mobilisace, nástup a operační plány v létě 1914. Popisuje hlavní železniční tepny pro nástup rak.-uh. armády v r. 1914 a materiál, jenž byl k dispozici při mobilisaci. Dále den hotovosti jednotlivých těles. — **Arnošt Ács: Elektrisace drah se stanoviska válečnictví.** Porovnání parních a elektrických drah. Jistota dopravy, citlivost elektrických centrál, větší výkonnost elektrických lokomotiv.

Kpt. Kafka.

d) Revues německé.

Marine-Rundschau. Roč. 1925. (30.)
Cis. 1.: Kap. Weniger: „Der Flotten-
angriff gegen die Dardanellen“. Vývoj
operaci. — Nám. stavební rada
Laudahn: „Hochdruckdampf“. Theo-
retické úvahy o racionálním využití
lodních parních strojů. — Baume-
ker: „Selbständige Luftstreitmacht?“
navazuje na studie npor. Kesslera:
„Ist die Organisation der Luftwaffe
als dritte selbständige Streitmacht be-
rechtigt?“ (Viz V. R. roč. V. (1925), str.
629.); potírá jeho názory o decentralisaci
letectva rozděleného na vojsko pozemní
a loďstvo a přeje si, aby letectvo a
vzduchoplavba tvořily zvláštní samo-
statnou složku branné moci, kterého by
bylo strategicky i takticky též samostat-
ně užíváno. — Kontreadm. Türk:
„Erinnerungen an Venezuela“; vzpo-
mínky z činnosti několika jednotek ně-
meckého válečného loďstva v diploma-
tické zápletky s prezidentem venezuel-
ské republiky Castrém v roku 1901. —
„Rundschau in allen Marinen und Luft-
flotten“ (všeobecná situace; přehled
událostí 1924). — Číslo 2.: Kap. We-
niger: „Der Flottenangriff gegen
die Dardanellen“. (Pokračování). —
Koch: „Die Verwendung der Funken-
telegraphie während des Weltkrieges,
besonders von seestrategischem Stand-
punkt“. Organizace britské radiotele-
grafie ve válečném loďstvu (odposlou-
chací stanice, rádiové stanice určující
místa německých stanic; opatření,
která měla zbytečnému telegrafování
zabránit; přípravy, kdy se mohlo ra-
diové telegrafii upotřebit). Organizace
německé radiotelegrafické služby; autor
doznává, že německé válečné loďstvo
nebylo při užívání rádiové telegrafie
dost opatrné; tím se stalo, že britská
admiralita znala stanoviště všech lodí
a dověděla se včas o každé zamýšlené
operaci. — Kontreadm. Triulzi:
„Über Luftschiffnavigation“, řeší pro-
blém, jak může určit letec své stano-
viště bez vyměřené posice a bez vý-
počtu. — Kap. Bess: „SMS. „Emden“
während des zweiten chinesischen
Bürgerkrieges vor Nanking und den
Tung-Lean-Chan-Forts im Jahre 1913“.
Vzpomínky na druhou občanskou válku
v Číně v srpnu 1913. — „Rundschau in
allen Marinen und Luftflotten“ (ná-
mořní politika Anglie, zprávy ze Spo-
jených států severoamerických, z Ja-
ponska a z Francie).

Wissen und Wehr 1925.*)

Sešit 1.: Gen. Wetzell: „Das

Kriegswerk des Reichsarchivs: Der
Weltkrieg 1914—18. Kritische Betrach-
tungen zum I. Band: Die Grenzschlach-
ten im Westen“. — Obsáhlý rozbor
úřední publikace německého říš. archi-
vu o světové válce. — Dr. Kreisch-
mann: „Der Abtransport des I.
Armeekorps nach der Schlacht bei
Gumbinnen“. Ličí odsun německého I.
armádního sboru po bitvě u Ga-
bina (20. srpna 1914) z levého křídla
německé fronty směrem na Malborg
(Marienburg). — „Kupfer“; měř na svě-
tovém trhu a poměry německé. — Mi-
litärpolitische Übersicht (ženevský
protokol, otázka odzbrojení ve Švédsku
a Dánsku; švýcarské zbrojení; fran-
couzské organizační plány v armádě;
italské vojenské poměry; válka v Ma-
roku). — Sešit 2.: Oertzen: „Ge-
danken über Manneszucht“ (1. část). —
„Über Nachtgefechte“, takticko-histo-
rická studie o nočních bojích. — Kap.
Norman: „Vor- und Nachteile einer
besonderen Luftstreitmacht für die kö-
nigliche Marine“. V některých státech
se uvažuje o tom, nebylo-li by snad
vhodno, utvořit z letectva a vzducho-
plavectva zvláštní, úplně samostatnou
organizaci a této, jako třetí hlavní
zbraně, též úplně samostatně takticky a
strategicky využívat. Článek je výta-
hem ze studie anglického kapitána ná-
mořnictva A. H. Normana, která byla
počtena cenou od Royal United Service
Institution. Práce autorova je právě
tím význačná, poněvadž v Anglii jest
již letectvo a vzduchoplavectvo zvlášť
samostatně organizováno, a ozývají se
proti tomu vážné námitky. — „Körper-
liche und moralische Erziehung des
Soldaten“, uvažuje o nutnosti každého
sportu pro výcvik vojáků. — Militär-
politische Übersicht (vyklizení rýnské
oblasti, francouzský vojenský rozpočet
pro 1925, rakouská armáda).

Militär-Wochenblatt 1925 (roč. 109)
číslo 25. až 30. (ve výtahu).

Weisenberger: „Die deutschen
Gebirgstruppen“ (seš. 25., 26.) charak-
teristika boje v horách, nynější orga-
nisace německých horských útvarů. —
Kr.: „Die Abhängigkeit militärischer
Pläne von der Technik“ (seš. 25.): vý-
voj techniky uspiší mobilisaci a stra-
tegičtý nástup vojsk. Autor se zmiňuje
o úmyslu císaře Viléma II. přeložit
hned při vyhlášení všeobecné mobilisa-
ce těžiště strategického nástupu (tedy
i operace) proti Rusku, čemuž však
Moltke odporoval. Autor dokazuje, že
to bylo z technického hlediska provedi-

*) Vychází od roku 1925 jako mě-
síčník (ročně 10 sešitů); půlletní před-

platné: 6 zl. m. Adresa: Berlin, Mittler
u. Sohn S. W. 68.

telné. — Mjr. Welsch: „**Zum zehnten Jahrestage der türkischen Kriegserklärung**“ (sešit 26.): politická situace před vstupem Turecka do světové války; kritika adm. Fishera o činnosti anglické eskadry r. 1914 ve Středozemním moři.

— „**Das Hilfskorps Portugals an der französischen Front während des Weltkrieges**“: krátký popis činnosti portugalského kontingentu na francouzské frontě. — Dr. Hanslian: „**Gasovaja vojna**“ (seš. 26.), rozbor ruské úřední publikace o plynové válce (Moskva 1924). — Guderian: „**Die Lebensader Verduns**“ (příloha „Der Kampfwagen“ čis. 4), líčí zařízení a provoz na francouzských etapních čarách k Verdunu.

Podkladem líčení je publikace francouzského majora: „**Les transports automobiles sur le front française 1914–1918**“. — Dr. Meier: „**Wirtschaftliche Mobilmachung in der Gegenwart**“

(seš. 27., 28.) zabývá se hlavně o francouzské poměry, kde je hospodářská mobilisace systematicky nejlépe připravena; zmiňuje se též o podobných snahách v jiných zemích, tak na př.: podává stručný nástin činnosti RČS v tomto odvětví válečné přípravy. — Maj. v. Brieztko: „**Friedrich der Große**“ (sešit 28.): několik úvah a úda-
jů z jeho spisů. — Gen. v. Zwehl:

„**Der russische General Golovin gegen Ludendorff**“ (seš. 28.) odmítá nepříznivou kritiku o strategii Ludendorffově při operacích u Tannenbergu. — Dr. Grobholz: „**Gedanken über Krieg, Pazifismus und Völkerbund**“ (seš. 29.): krátký historický přehled snah o zamezení válek. „**Zukunftsentwicklung im Sudan**“ (seš. 29.): ukazuje na vzrůstající zájem Anglie o národohospodářské využití Sudanu. — „**Die Kavallerie im Palästinafeldzuge**“ (seš. 30.): vítězství Angličanů na palestinské frontě je zásluhou britského koloniálního jezdeck-
tva, kterého bylo čím dále tím více užíváno (poměr pěších divisí k divisím jezdeckým u britského vojska v roce 1916: 4:1, v roce 1917: 9:3, v roce 1918: 7:4). Ústup turecké fronty: (7. a 8. armáda) jižně od čáry Tul Kerim—Nablus—es Salt v roce 1918 je zásluhou brit. „Desert mtd. Corps“ (27 jezdeckých pluků, dělostřelectvo na velbloudech a obrněná auta), jenž pronikl neočekávaně do týla 8. turecké armády, obsadil 20. září Nazaret a 1. října Damašek. — Dr. Uderstädt: „**Der Untergang des Spee-schen Geschwaders bei den Falkland-Inseln**“ (seš. 30.). Historický náčrt boje 8. prosince 1914. — Gen. Bonies: „**Zum 10. Jahrestage der Schlachten von Zloczów und Przemyslan**“ (seš. 30.): rozbor publikace téhož jména, je-
jimž autorem jest rak.-uh. gen. Pfeffer (vlastním nákladem, Vídeň 1924). — „**Indické manévry**“ (seš. 30.) od 14. do

16. ledna 1924. — Gen. Zwehl: „**Schmähungen des großen Königs**“ (seš. 30.) polemizuje s míněním, jako by Friedrich II. svými válkami nepřispěl k vzrůstu pruské moci, byl vasalem Francie (publikace Manfred Maria Ellis: „Friedrich II. als Werther und Reichsverderber, Berlin 1924), a jako by jeho duch, který národu vstúpil, byl původcem Versaillského míru (stať rak.-uh. gen. Hoehna v „Österreichische Wehrzeitung“ ze dne 2. ledna 1925). — Leyen: „**Gedanken über die Zusammensetzung eines Infanterie-Regimentes in einem neuzeitlichen Heere**“ (seš. 30.). Organizační studie.

Deutsches Offiziersblatt mit den Beilagen „Die alte Armee“ und „Das Wissen vom Kriege“. — Berlin W. 10. Genthiner Straße 40; vychází každou středu. Předplatné měsíčně 50 zl. pf.

Časopis je úředním orgánem nepolitického spolku německých důstojníků (Deutscher Offiziersverein), založeného r. 1918, který usiluje o zachování národní myšlenky, vzájemného přátelství (Kameradschaft), citu povinnosti a cti, pečuje o tělesnou a morální výchovu mládeže, projednává materiální otázky důstojnictva a stará se o invalidy a pozůstalé po padlých důstojnících ve světové válce. — Časopis přináší dosti často tendenčně zabarvené reminiscence ze světové války a zaznamenává pokroky ve vojenské technice. Jeho příloha „Die alte Armee“ (v r. 1925 roč. IV.) je úředním orgánem německé společnosti pro dějiny vojska (Gesellschaft für Heereskunde) a obeznamuje čtenáře s činností nejrůznějších spolků, které příslušníci jednotlivých vojenských útvarů pozemního a námořního vojska po ukončení světové války utvořili.

Ročník 1925 (29). Číslo 1.—12. (ve výtahu): Kap. Waldayer-Hartz: „**Marine im Weltkriegsabschnitt 1914**“: činnost něm. loďstva v roce 1914. — Soisson 1914. — Gen. Hugo Kerchnawe: „**Wie wir die russische Dampfwalze zum Stehen brachten**“; líčí vál. operace něm.-rak.-uh. v bojích u Czenstochowy v listopadu 1914. — „**Der Führer der X. Legion**“: činnost gen. von Emmicha v bitvě u St. Quentinu 28.—30. srpna 1914. — „**Der türkische Kanalangriff am 3. Februar 1915**“: postup Džemala paši s tureckým 8. armádním sborem (šéf štábu bavorský major Kress von Kressenstein) k suezskému průplavu, útok Turků na Kantaru (2. února 1915), anglický protiútok a ústup turecké armády. — „**Munitionsfertigung und Munitionsverbrauch im Weltkrieg**“: poměry v německé armádě. — „**Nachrichtenwesen der Kriegsflootten im Weltkrieg**“: hromadné a neprozřetelné užívání radiote-

legrafie v německém válečném loďstvu bylo závadou; Angličanům se podařilo veškerý depeše jak odposlechnouti tak i rozřešiti; anglická admirálita byla o všem, co se u německého loďstva děje, řádně a velmi brzo orientována. — „Die dänische Flotten im Weltkrieg“: počátkem světové války bylo dánské válečné loďstvo mobilisováno, položilo miny před Kodaně, střežilo Velký Belt a provázelo obchodní lodi Kattegatem. — Pluk. princ Oskar Pruský: „Die Winterschlacht in der Champagne“. — Podpluk. von Schäfer: „Die Winterschlacht in Masuren vom 7. bis 21. Februar 1915“. — Gen. Lt. Keim: „Fragezeichen des Weltkrieges“: zajímavé podrobnosti z obležení Antverp a z bitvy na řece Ysère. — Gen. Krae-

wel: „Zur Beurteilung der Lage an der Westfront bei Beginn des Jahres 1918“. — Hauptm. Strutz: „Die Schlacht bei Stolniki 5. bis 16. März 1915“. — Maj. Welsch: „Das Heldenlied der Dardanellen“: stručný popis tamějších operací 19. a 26. února a 13. března 1915. — Maj. Buhle: „Erinnerungen aus der Schlacht bei Riga 1. bis 7. September 1917“. — „Der Hartmannsweilerkopf“: operace od 19. ledna 1915 až do konce války. — Maj. Mertens: „Der Heeresersatz im Weltkrieg“: vývoj různých metod užitych při doplňování německého vojska ve světové válce. — Von Leppa: „Veteráni Höhle 1788“: boj 1. praporu pěšího pluku č. 25. (Berchavillův pluk) ve Veteránské jeskyni na Dunaji v srpnu 1788. Jun.

LITERÁRNÍ PŘEHLED.

Literatura česká.

Josef Sajdl: **Obležení a pád Přemyslu**. K desátému výročí pádu pevnosti napsal účastník. — Kopidlno 1925, 8°, nákl. vlastním, str. 62.

Není v českém vojenském písemnictví žádných publikací o vojenské činnosti Rakousko-Uherska za světové války. — Výjimku činí Žipkova: „Světová válka“ a roztroušené zprávy, které najdeme v různých časopisech. Je zásluhou autorovu, že nám podal krátký, ale přehledný obraz úlohy, jakou hrál Přemysl za války; je škoda, že neužil k své práci také jiných cizojazyčných pramenů. Vypravuje nám své zkušenosti získané za obojího obležení pevnosti, své dojmy jako pozorovatele, který nemohl mít příležitosti, aby nazíral na události tak, jak vy-

plývaly ze všeobecných operací; dobře nastiňuje život v pevnosti, líčí ducha posádky a ony hrozné poměry, které jí způsobilo druhé obležení. Ta hrstka Čechů, kteří s toužebností očekávali, až pevnost padne, neztrácela ani za nejhorší situace naděje, že nalezne brzo v řadách národa ruského příležitost, aby se mohla osvědčiti v boji proti nenáviděné dynastii habsburské. Naděje ta však zklamala; autor líčí, jaké útrapy museli čeští zajatci často snášeti, než byli zařaděni do našich legií.

Odporujeme čsl. důstojnictvu tuto pěknou práci autorovu, který přispívá i jinými svými monografiemi k úplnému obrazu naší zahraniční vojenské činnosti. Uhlavný formát, dobrý tisk a zdařilé plány a obrazy jsou předností této malé publikace. Jun.

Cizí literatura vojenská.

a) Francouzská.

Lt. col. breveté M. Abadie: **Étude sur les opérations de Guerre en Montagne**. Paris, Charles-Lavauzelle, 1925, fr. 12.—.

Operace v horách mají svou zvláštní stránku. Vyžadují vojska zvláště organizovaného, zvláštních zbraní, zvláštní hygieny i zvláštního výcviku. Autor rozdělil studii na čtyři části. V první jsou zkoušeny zvláštní vlastnosti hor a důsledky, které z toho plynou pro doplňování, složení, organizaci a výzbroj horských jednotek a služeb. K těmto kapitolám přidruženy jsou

dvě důležité stati o komunikacích a dopravě. V druhé části uvažuje autor bojové podmínky různých zbraní a způsob jejich užití, zvláštěnosti při pochodech, za ubytování, při ostraze a za boje, a způsoby spojení a donášení zpráv. Třetí část věnována jest hygieně, výživě, zásobování potravinami a střelivem, výcviku a odsunování raněných a nemocných. Ve čtvrté části vyličený jsou operace zimní. V každé části jsou uvažovány zvláštní výjimky, různé předpoklady pro válku pohybovou, frontu ztrnulou a osamocené oddí-

ly. V závěru jsou připojeny tabulky organisace malých horských pěších jednotek, bojového družstva a pěší čety, střelecké roty, kulometné roty, horského praporu a pluku, horské baterie, jezdecké eskadrony, břemena horského vojáka, včleněné pěší divise operující v horách atd. Wf.

Lt.-col. Émile Mayer: **La psychologie du commandement.** Paris, Flammarion, 1924, 750 fr.

Gavet ve svém „Umění velitel-ském“ praví, že svou vojenskou kariéru ukončilo mnoho důstojníků, kteří nikdy nepoznali vznešené stránky svého řemesla, kteří totiž nikdy nedovedli velet. Toto tvrzení přijímá autor úplně a varuje obracet se ke komukoli bez rozdílu jako vzoru a příkladu tohoto umění. Velitelský úřad, velitelské umění, jeho psychologii, nutno studovat. Umění velitelské jest souvztažným pojmem k pojmu kázně. A snad by se byla dala kniha nadepsat také „Psychologie kázně“, jak praví sám autor, poněvadž si všímá duše velitelů nebo způsobu, jakým se pokoušejí čisti v duši svých podřízených. Jakými prostředky si nadřizený získává své podřízené? Svou převahou fysickou, svým zjevem, svým mocným hlasem? Svými vědomostmi nebo svou bystrostí? Jak si má počínati, aby jeho vůle byla pochopena, aby jeho rozkazy byly vykonány, aby poslušnost nebyla otupena zvláště hrůzou smrti, která má takový ohromný vliv. Existují nějaká pravidla, abychom si dovedli podřizovati člověka úplně a bezpečně? Jest pravda, že existují lidé, kteří si nakloní duše a přimějí je k nadšení, opíjí je a podrobí si je tak, že jsou schopni všeho? Jest pravda, že lze vnutiti svou vůli davům, že lze je imunisovati proti hrůze, že lze povznést jejich víru tak, aby se přese všechno vrhly do největšího nebezpečí? — Takový je hlavní předmět úvah o psychologii úřadu velitelského. Je to studie o podmínkách, za nichž armáda dosahuje maxima své síly a bez nichž by byla útwarem slepeným, více méně podobným barbarským tlupám. Tyto podmínky nezávisí toliko na armádě. Síla armády není jen v ní samé, jest také v mravech země. Jaký je národ, taková je armáda.

Les armées françaises dans la grande guerre. Paris, Etat-Major de l'armée. Service historique. Tome Ier—1er volume, 1925, 484 p.

Francouzské ministerstvo války počalo vydávati tímto svazkem veliké dílo o světové válce, aby — jak samo praví — podalo veřejnosti co nejrychleji, v práci vědecky založené, výklad o tom, jak francouzské velitelství válku vedlo a jak se vyvíjely operace;

rozumí se v rysech širokých. To znamená vylíčiti úlohu francouzského vrchního velitelství, jeho vliv na francouzské armády, jeho účast ve válce světové a obranu proti akcím centrálních mocností, úsilí, které vyvinuly francouzské armády na všech bojištích od vzniku války 1914 až do okamžiku, kdy Francouzi dosáhli Rýnu. Rozlehlost fronty, ohromnost počtů, složitost událostí, veliké množství dokumentů, jichž bylo třeba využití a konečně nezbytnost vypracovati dílo rychle — to všechno jsou důvody, pro které nebylo lze jíti do podrobností. Proto nebyly principálně při výkladu faktů vzaty v úvahu jednotky nižší než armádní sbor. Jen tam, kde jednotky nižší měly vliv na všeobecné vedení operací, byla učiněna výjimka. Celé dílo bude rozděleno na periody, jichž přehled jsme již nedávno ve Vojenských Rozhledech podrobně uvedli. Každé období bude vyplňovati jeden nebo více svazků textu, mapy a náčrty nezbytné k jeho porozumění a několik svazků dokumentů. Kromě toho budou k celému dílu připojena válečná učení, která v sobě zahrnou celou dobu od mobilisace až do příměří.

První díl týká se operací francouzských armád od počátku světové války až do 13. listopadu 1914, kdy skončila válka pohybná. První svazek tohoto dílu, jež máme před sebou, jest rozdělen na tři části. První část líčí předejru a události před 14. srpnem, kdy se rozpoutala ofensiva francouzských armád v Lotrinsku. Pro pochopení počátečních operací na frontě severovýchodní bylo zapotřebí vyložití plán XVII. Genese tohoto plánu jest předmětem zvláštní kapitoly, když byly dříve vyloženy také plány předcházející. Dnem 14. srpna počínají operace, které jsou známy pod jménem „bitvy na hranicích“. Vylíčení událostí od 14. do 23. srpna týká se dvou věcí: operací armád (I., II. a alsaské) na pravém křídle a operací armád (III., IV. a V.) na levém křídle. Tyto dvě studie tvoří druhou a třetí část prvního svazku, který je zakončen večerem 23. srpna, kdy možno bitvu na hranicích považovati za skončenou.

Pokud bylo lze jednotlivé stati pročísti, činí svazek dojem díla nestranného, nesledujícího žádného propagačního cíle ani se nebránícího pravdě. Jest podáno upřímně a opřeno o autentické dokumenty. Historie to ještě není, ale veliký a důležitý příspěvek pro ty, kdo ji budou jednou psáti.

Jauneaud Marcel: **L'évolution de l'aéronautique.** Paris, Flammarion, 1924, 8°, 750 fr.

Knížka velice zajímavá dnes, kdy o sobě tvrdíme, že jsme opanovali

vzduch. Toto zvládnutí vzduchu, které se stalo tak důležitou úlohou ve světové válce a které od té chvíle již přineslo a — jsme přesvědčeni — přinese ještě dalekosáhlý pokrok, tyto dějiny „dobývání vzduchu“ jsou vyličený v práci Jauneaudové. Vývoj letectví jest podstatně podmíněn vývojem materiálu. Jaký materiál, taková organizace, taková taktika. Ukázati na tyto stroje, vysvětliti, jak vznikly, jak a proč létají, jaké jsou jejich možnosti a meze užití, takový je předmět studie. Autor vykládá tento vývoj od nejstarší doby až na naše dny a pokouší se na konci vyvoditi pravděpodobné důsledky do budoucnosti. Mezníkem v celém tomto vývoji učinil válku světovou a rozdělil práci na dvě veliká období: od starověku do světové války a od r. 1914 až na naše dny. Kdežto část první jest více historická, zasahuje část druhá do doby, kterou ještě žijeme. Autor zachycuje tu vývoj v širokých rysech a vykládá hlavně pokrok nedávný. Na konci vědecky vysvětluje vznik stroje nového — helikoptery. V textu připojeno jest 34 náčrtů. — Letectví jest problém, který se dnes žhavě dotýká lidského genia. Zaujímá stále více a více místa v hmotném i mravním životě národů. Vyhnutí se mu nelze, proto lépe zmocniti se ho. Práce Jauneaudové jest psána tak, aby i každý laik mohl ji přečísti s prospěchem.

Dequent et van den Berghe: **Notice sommaire sur l'emploi des explosifs.** Bruxelles, 1924, 8°, 1650 fr.

Knížka vyšla pěti aplikační dělostřelecké a ženijní školy v Belgii a má býti pomůckou žákům pro studium, ale také příručkou nezbytnou při řešení problémů destruktivních v poli. Práce nesměla se ovšem, jak sami autoři uznávají, zredukovati na pouhé tabulky, neměla-li se státí suchou a nesnadno srozumitelnou. Kromě toho válka dokázala, má-li se použití výbušin diti přesně, jest základním příkazem mnohonásobiti opatření, aby výbuch nastal v žádanou chvíli. Z té příčiny dali autoři přednost příručce, v níž vysvětlují také početní metody a v níž se dotýkají problémů, o nichž se v podobných dílech neděje zmínka. Knížka z toho důvodu bude také vítanou pomůckou nejen aktivním a záložním důstojníkům ženijním, ale i všem důstojníkům ostatních zbraní.

Olphe-Galliard: **Histoire économique et financière de la guerre (1914—1918).** Paris, Rivière, 1925, 8°, 60 fr.

Složitost a vzájemná závislost sociálních dějů činila až do války nemožnou jakoukoli jejich analýsu provedenou na základě zkušenosti, tedy metodou experimentální. Tuto nemožnost

překonala světová válka, která zastavila volnou výrobu i volnou směnu ve světě a poskytla příležitost zkontrolovati do jisté míry přesnost hospodářských zákonů zkonstruovaných teoretický tím, že svobodu výroby i obchodu učinila závislou na vůli státu. Tento vliv státu proveden byl ve všech oblastech hospodářských a nahradil iniciativu jednotlivců, vytvořil nové organismy a zavedl nový pořádek, zcela rozdílný od normálního života mírového. Poskytl také prvky k rozhodujícímu srovnání obou pořádků, na nichž mohly býti demonstrovány hodnoty zákonů hospodářských.

Jakmile vypukla válka, zmizely dva podstatné faktory hospodářské směny: zmizel úvěr, zastavena byla skoro úplně doprava. To mělo hluboký vliv na zahraniční obchod a v důsledku toho i na výrobu průmyslovou a zemědělskou, které s ním úzce souvisí. Politika finanční byla diktována novými podmínkami života hospodářského. Byla úzce spojena s opatřeními, která musila napravovati pohromy válečné. Autor všímá si v prvé řadě poměrů francouzských, připojuje však také všude krátký výklad poměrů v zemích ostatních, hlavně spojeneckých v Evropě, mocností centrálních a Spojených států amerických. Hlavním předmětem jednotlivých kapitol jest: úvěr, moratorium, doprava, obchod zahraniční, výroba průmyslová a zemědělská, spotřeba, finance, půjčky a daně. Poslední kapitola věnována jest právu na odškodnění a placení německého dluhu.

Stručně jen budíh upozorněno na závěry, k nimž autor dospívá. Válka neobohacuje, ale ochuzuje. To platí i pro Ameriku, poněvadž národové právě tak jako jednotlivci nemohou se obohatiti troskami svých dlužníků. Hospodářská solidarita moderních národů čím dále, tím užší, stala se zřejmou nejen přímými důsledky války, ale hlavně opatřeními, která se neustále provádějí všeobecné situaci světové. První poučení, které plyne z těchto úvah, jest naprostá protichůdnost zájmů mezi hospodářským životem moderního světa a válkou. Druhou poučkou jest, že umělé soustavy, opřené o převahu a vliv státu, nemohou nahraditi soukromého zájmu v oblasti výroby a obchodu. I v Německu, kde podmínky byly neobyčejně příznivé, politika etatismu ztroskotala. Důvod toho právě tkví v abnormálním charakteru války, za níž hospodářské situace nemůže žádné řešení uspokojivě rozluštit. A tento fakt je důkazem protichůdnosti války a hospodářské prosperity.

Cpt. René Fonck: **L'aviation et la Sécurité française.** Paris, Bossard, 1924, 8°, 750 fr.

Autor, jenž jest poslancem a presidentem letecké ligy francouzské, shrnul v díle fakta, jež získal čtyřletou zkušeností válečnou, čtyřletou výchovou parlamentní a úředními cestami po Americe, Itálii, Španělsku, Švýcarsku, Švédsku atd. Tyto zkušenosti přesvědčují autora a utvrzují jeho mínění, že jen vývoj francouzského letectví může zabezpečiti nejen Francii, ale i světový mír. Letectví jest mu zbraní vědeckou par excellence. Vzhledem k člověku jest více zbraní hlavy než zbraní svalů. Jest to ideální zbraň národa inteligentního, zdecimovaného válkami, jehož síla může spočívatí jen na síle jeho vědecké organizace. Zdokonalovat tuto sílu neustále jest otázkou života nebo smrti Francie. Není totiž pochyby o tom, že budoucí válka bude zápasem leteckým a plynovým. Každá nedbalost v té věci znamenala by pro Francii ztrátu politické svobody. A poněvadž jest jisté, že zítřka nebude již síly vojenské ani námořní bez síly letecké, poněvadž je dokázáno, že tato letecká síla jest prostředkem nejohroženějším ze všech obranných prostředků, každý občan dovede posouditi, jaká jest jeho svrchovaná povinnost. Zanedbáváním letectví dáváme v sázku bezpečnost a integritu státu. V první části knihy posuzuje autor letectví jako nástroj hospodářský a vojenský a jako prostředek na obranu Rýna, francouzské Afriky a vzdálených kolonií. Druhá část věnována jest otázce utvoření letecké armády, nevýhnutelnosti zřízení leteckého minister-

stva, přípravě průmyslové mobilisace, rozvoji koloniálního letectva, studiu války ve vzduchu a jejích důsledků a politické úloze letectví.

Cmdt. Biswang: *Les „engins d'accompagnement“ en France et à l'étranger*. Paris, Berger-Levrault, 1925, 8°, 350 fr.

Vojenské kruhy všech významných států jsou dnes zaujaty problémem doprovodných zbraní pěchoty a hledají nejzpůsobilejší rozřešení této palčivé otázky. Autor shrnuje v knize dosavadní poznatky v celku, prostě a jasně. Výklad charakteristických vlastností dnešních doprovodných zbraní jest úplný a metodicky založen. Jejich dnešní organizace a taktická doktrína vyloženy jsou podle platných předpisů. V prvních čtyřech kapitolách uvažuje maj. Biswang o nezbytnosti doprovodné zbraně pro pěchotu, podává její definici, zkoumá vlastnosti dnešních francouzských zbraní doprovodných, francouzskou doktrínu taktickou, organizaci a eventuelní zbraň: doprovodné dělo. Kapitola pátá je věnována doprovodným zbraním v cizině: Rusku, Japonsku, Anglii, Americe, Itálii a Německu. Následující kapitola jedná o doprovodných zbraních budoucnosti: doprovodném dělu a těžkém kulometu proti letounům. V konečných státech pak mluví autor o úsilí eventuelně úspěšném, totiž o vytvoření lehkého děla velké ráže a o snaze zbytečné a utopické: kulometu na nekonečných pásech.

Wf.

b) Anglická.

Winston S. Churchill: *The World Crisis*. (V německém překladu *Weltkrisis 1911—1914*. Lipsko 1924, K. F. Köhler; 1924, 8°, str. VIII + 400, 4 přílohy. — Cena neudána.)

Dílo bývalého prvního lorda admirality Churchilla přeložil do němčiny fregatní kapitán Hellmuth von Schulz a doplnil je poznámkami, kterými odporuje názorům autorovým a opravuje některá jeho data podle nejnovějších úředních pramenů.

Churchill odhaluje zde po první přípravě britské admirality pro válku s Německem. Doba jeho úřadování jako ministra námořnictva (Firs Lord of the Admiralty od 25. října 1911 až do 28. května 1915) značí ukončení všech příprav pro světovou válku. Za jeho doby byly britské operační plány přepracovány, byla vystavěna rychlá divise bitevních lodí, zavedena 381 cm děla a nařizováno užívání nafty pro lodní pohon. Za světové války provedena byla mobilisace a soustředění loďstva,

organizována blokáda, byly odstraněny všechny německé křižáky a pomocné obchodní lodi ze světového moře, zesíleno 1914 a 1915 britské válečné loďstvo novými řadovými lodmi a bitevními křižáky, byla organizována obrana proti první německé ponorkové válce a započala dardanelská ofenzíva. V dalším byl proveden útok na německou ochrannou čáru u Helgolandu (8. srpna), zničena eskadra admirála Spee u Falklandských ostrovů (8. prosince) a podniknuta akce k záchraně Antverp; k tomu se přidružily: ztráta tří křižáků (Aboukir, Hogue, Cressy, 22. září), úplné zničení eskadry admirála Cradocka u Coronelu (1. listopadu) a neúspěch britského loďstva při dardanelské ofenzívě.

Líčení doplňují četné protokoly, depeše a listy. Historik nemůže této publikace pro své studium postrádati; laikovi poskytuje jasný přehled politiky a činnosti britské admirality.

Jun.

c) italská.

La cartografia ufficiale in Italia e l'Istituto geografico militare.

27. října roku 1922 slavil italský voj. zeměpisný ústav ve Florencii 50leté výročí svého založení.

Nynější ředitel ústavu, gen. Nicola Vacchelli, nemohl lépe oslavit tento den než vydáním pamětní knihy, v níž jest vylíčena činnost zeměpisného ústavu za posledního půl století a historie kartografie italské; úlohou sestavení toho spisu byl pověřen prof. Attilio Mori, král. university v Messině.

Nedávno bylo teprve vydáno toto nádherně vypravené dílo v 650 číslováných exemplářích, k němuž napsal předmluvu gen. Vacchelli; jest to úplná historie oficiální kartografie italské od vydání první mapy král. Sardinského, inž. Borgonia v r. 1683 až do nynějšího dne.

Část I. líčí kartografickou činnost jednotlivých států italských v 18. století a v prvním 60letí 19. století a popisuje podrobně vznik a práce na jednotlivých mapách, z nichž podává velice zdařilé, technicky dokonalé ukázky.

Jsou to:

mapy Sardinie: od inž. Borgonia z r. 1683, mapa 1:250.000 (1841), 1:500.000 (1846), 1:50.000 (1851—1871), mapa okolí Turina 1:25.000 (1854), mapa Sardinie gen. Fererra della Marmora 1:250.000 (1845);

mapy Lombardie: mapa vévodství milánského astron. Brery 1:86.400 (1788 až 1796), francouzská mapa od Bacler d'Albe 1:259.200 (1802) a mapy rakouského zeměpisného ústavu v Miláně 1:86.400 (od r. 1833);

mapy Benátska: mapa Padovana del Rizzi Zannoni 1:20.000 (1780), mapa bar. Zacha 1:240.000 (1806), mapy inženýrů francouzských a rakouského zeměpisného ústavu v Miláně;

mapy Toskánska: mapy z 18. stol.; mapa P. Inghirami 1:200.000 (1830) a práce rakouského zeměpisného ústavu v Miláně;

mapy státu papežského: mapa P. P. Boscowiche a Maire 1:370.000 (1755), mapy rakouského zeměpisného ústavu v Miláně, mapa bar. Moltkeho (1845 až 1846) a pařížského „Depot de la guerre“;

mapy Sicílie: mapy G. A. Rizzi Zannoniho 1:425.000 (1769), 1:111.000 (1788 až 1808), 1:50.000 (1793), práce inženýrů francouzských, mapa bar. Schmettaua 1:75.000 a práce vojenského topografického ústavu v Palermu, mapa gen. 1:260.000 (1826), mapy pův. měření 1:20.000 (1833—1860), topografická mapa 1:80.000 (1861—1870).

Po sjednocení států italských v království italské r. 1861 byl zřízen pro práce geodetické a topografické u generálního štábu italského zvláštní úřad technický (Ufficio tecnico) v Turině, jehož činnost od r. 1861—1872 líčí část II. Tento úřad se členil ve tři sekce: geodetickou, topografickou a technickou (rytinu, litografie a fotografie) a čítal 1 plukovníka, 4 kapitány, 4 poručíky a 28 zaměstnanců civilního personálu státního mimo personál dočasně přidělený.

Jeho hlavním dílem byla topografická mapa jižních provincií 1:50.000 z r. 1862—76, na jejíž pořizení byl povolen náklad 2 mil. lir a mapa provincie Neapolské, rytá v mědi podle systému Avet. 1:250.000 z r. 1874.

V této části jest také líčeno zřízení komise pro měření stupňové v Evropě a její práce geodetické.

III. část obsahuje založení vojenského zeměpisného ústavu a jeho práce.

Vývoj dosavadních prací geodetických, topografických a kartografických ukázal, že dosavadní technické oddělení generálního štábu v Turině nemůže svým úkolům vyhovět, a proto byl zákonem z 27. října 1872 na jeho místě ve Florencii zřízen topografický ústav vojenský (Istituto topografico militare), členící se na ředitelství a 4 oddělení (geodetické, topografické, artistické a fototechnické). Počet personálu státního byl 1 generál, 3 vyšší důstojníci generálního štábu, 1 nižší důstojník, 85 osob personálu technického (inženýrů-geografů a topografů), 8 osob personálu administrativního; počet personálu přiděleného pro práce topografické a kartografické nebyl stanoven.

R. 1882 změnil ústav své pojmenování ve vojenský zeměpisný ústav (Istituto geografico militare). Během let podléhala organizace ústavu různým změnám a i počet personálu byl, zvláště po světové válce, zvětšen. Ústav se nyní členil v ředitelství, ve 4 oddělení (divise) hlavní (geodetické, topografické, kartografické a reprodukční), v úřad studijní, instruktivní, administrativní, prodej map, dílnu mechanickou a bibliotéku. Nynější počet: personál stálý: 1 generál, 1 plukovník, 5 kapitánů, 4 důstojníci služby správní, 134 civilních techniků; personál dočasně přidělený 70—90 důstojníků, 200 civilních zaměstnanců a 125 vojáků, celkem na 550 osob.

Hlavním dílem vojenského zeměpisného ústavu jest mapa 1:100.000 (Carta d'Italia). Její pořizení bylo nařízeno zákonem z roku 1875, povolen náklad 4.400.000 lir.

Původní měření bylo prováděno v měř. 1:25.000 a 1:50.000 s počátku od r. 1873—85 s 5 m (10 m) vrstevnicemi.

později hlavními vrstevnicemi 25 metrovémi a vrstevnicemi vedlejšími v 1:25.000, od r. 1886—1919 v měřítku 1:50.000, od r. 1886—1900 s 50 metrovémi vrstevnicemi hlavními a vrstevnicemi vedlejšími. Od r. 1920 provádí se měření polní také v měř. 1:20.000 a 1:10.000, jež se redukuje kartograficky na 1:25.000.

Mapa 1:100.000 byla vydávána v různých typech: od r. 1879 šrafovaná, heliogravurou (podobná speciální mapě rakouské), od r. 1907 s vrstevnicemi a hnědým stínováním (tříbarevná), od r. 1907—17 také pouze s vrstevnicemi bez stínování, od r. 1921 opět s hnědým šrafováním, od r. 1910 také barevné vydání v 5 barvách se stínováním.

Generalisováním povstala z této mapy mapa chorografická 1:500.000 z r. 1883 až 1889 a mapa chorografická 1:200.000 od r. 1908 (pětibarevná, stínovaná nebo pouze vrstevnicová).

Část IV. obsahuje ličení prací geodetických provedených vojenským zeměpisným ústavem v posledním půlstoletí: triangulaci I. řádu, měření astronomická, přesnou nivelaci a službu mareografickou.

Práce geodetické a topografické v koloniích ličí pak část V. Z map koloniálních zasluhují zmínky tato hlavní díla:

Carta topografica della Colonia Eritrea 1:50.000 (1885—1891), Carta top. della Colonia Eritrea 1:100.000 (1897 až 1903), Carta dimostrativa della Colonia Eritrea 1:400.000 a 1:500.000 (1897—1902), Carta topografica della Media e Bassa Goscia 1:50.000 (1910—1913), Carta dimostrativa della Somalia Italiana 1:200.000 (1911), Levate topografiche dell'Oasi di Tripoli 1:25.000 (1912), Carta topografica della Libia 1:100.000 (1913—1914), Carta topografica della Cyreneica 1:50.000 (1920 až 1921).

Zvláštní článek je věnován delimi-

tačním pracím v Albanii až do r. 1914, topografickým pracím za italské okupace v Albanii a v Macedonii.

Práce vojenského zeměpisného ústavu za světové války jsou obsaženy ve zvláštním doplňku; k posouzení ohromné práce vykonané vojenským zeměpisným ústavem za války uvádím několik čísel: počet map různých měřítek poslaných zeměpisným ústavem operujícím armádám dosáhl na 20 mil., k čemuž bylo třeba na 60 milionů tisků. Pro přípravu originalů, jich zvětšení nebo zmenšení bylo třeba 6000 fotografických negativů, 3000 pozitivů na skle nebo na papíře, 5000 foto-zinkografických tisků, 9000 tisků z mědi a asi 60.000 přetisků litografických.

Celé dílo o 425 stranách s 76 bezvadně provedenými grafickými přílohami (z nichž přes 40 ukazek map) bylo přímo přepychově vypraveno polygrafickým ústavem vojenským v Římě (Stabilimento polygrafico per l'amministrazione della guerra). Tento ústav byl zřízen v r. 1918 v Římě, aby ministerstvo války mělo vlastní závod, ve kterém by byly soustředěny veškeré dosud v Římě roztroušené tiskářské a vůbec grafické práce pro vojenskou administrativu, kromě reprodukce map. Tento závod rozšířil se za málo let netušeně; v r. 1919 měl 200 zaměstnanců, nyní má jich 700. R. 1919—20 byl výdej ústavu 9 mil. lir, příjem 9½ mil., r. 1920 až 1921 výdej téměř 13 mil. lir, příjem na 14 mil. lir. Ústav pracuje nyní nejen pro potřeby vojenské, nýbrž i na soukromé objednávky.

Každému, kdo má zájem o kartografii, lze toto jedinečné dílo historie úřední kartografie italské vřele doporučiti; jest to skvělý pomník italského vojenského zeměpisného ústavu, jenž svědčí o tom, jak mnoho přispěla tato vojenská instituce k pokroku kulturnímu, vědeckému, vojenskému i politickému italského národa. RŠ.

d) Německá.

Jurij Daniloff: **Ružland im Weltkriege 1914—1915.** Übersetzt von Rudolf Freiherrn von Campenhausen. — Jena, Fromman, 1925, 8°, str. X + 581; 11 příloh. Cena 18'50 zl. m.

Jurij Nikoforovič Danilov je stoupencem Dragomirových taktických zásad. Již jako kapitán generálního štábu vydal příručku pro ruské civilní úřady, ve které vylíčil jejich činnost v mobilizaci; tato příručka, rozšířená v nesčetných výtiscích po celé Rusi, zjednotila mu přístup k nejvyšším vojenským funkcím. Byl střídavě učitelem na válečné škole, přednostou operačního oddělení, vydával: „Vojennyj Sbornik“ a

„Russkij Invalid“ a stal se počátkem světové války generálním ubytovatelem ruských armád, prvním poradcem šéfa generálního štábu Januškeviče a vrchního velitele ruských vojsk Nikolaje Nikolajeviče. V tomto postavení setrval až do odvolání svého šéfa, aby se pak ujal velitelství armádního sboru. Danilov věrně ličí všechny události na ruské frontě až do okamžiku, kdy sám císař se postavil v čelo ruských armád (po ústupu na Pripet). Vědudležitou jeho publikaci nutno řaditi k nejvážnějším pramenům světové války. Mluví zde tvůrce operačního plánu proti Německu a Rakousko-Uhersku; jeho me-

morandum z března 1914 (uveřejněno v publikaci Gunther Frantz: „Rußlands Eintritt in den Weltkrieg“, Berlin, 1924) se stalo základnou pro operace, jak se skutečně utvářely. V politické části svého díla líčí autor mezinárodní předválečnou situaci, ukazuje na to, jak Rusko bylo poněkud výbojným postupem Německa k válce přinucováno; promlouvá o vzniku války, o ruské mobilisaci, líčí, jak bylo Rusko na válku nepřipraveno, jak se jevíly různé názory o nutnosti stálých pevností na Visle; podává přehled všech vojenských jednání s Francií, vysvětluje poměr k Anglii, k Turecku, k balkánským státům, k Švédsku a k Japonsku. Největší část jeho díla věnována jest vyličení válečných operací. Rýsuje velikolepou organizaci ruských vojsk, objasňuje názory a úmysly svého šéfa, pravdivě a nezastřeně podává obraz mnohých neurovnaných poměrů ve vojstě, nezamlčuje a nezmenšuje strategické úspěchy Hindenburgovy a Conradovy. Charakterisuje trefně jednotlivé ruské vojevůdce: váhavého Ivanova, na něhož působil vliv jeho energického, ale mnohdy až neobezřetného šéfa štábu Alexějeva, nerozhodného Žilinského, který nedovedl uvést operace Rennenkampfy a Samsonovy v soulad, obezřetného Ruského, metodického, ale při tom rázného Everta a jiných význačnějších vojevůdců. Přímou dramatickou je líčení, jak byl Nikolaj Nikolajevič velitelství zbaven. Je to jedna z nejznamenitějších publikací pojednávající o světové válce a nezbytný pramen pro její studium.

Hans Ritter: „Der Zukunftskrieg und seine Waffen“. Lipsko, K. F. Köhler, 1924, 8°, str. 102. Cena neudána.

Výzbroj národa, t. j. technický způsob, jakým jsou lidské síly zvětšovány, je kromě jeho válečných cností, počtu bojovníků a jejich účelné organizace a vedení nejdůležitějším faktorem pro boj mezi jednotlivci a národy. Výrok lorda Fishera: „Umírnění ve válce jest nesmysl“ vyvolal nejdříve morální odpor; teprve později se uplatnila zásada, že polovičatost nemá ve válce místa. Podle této zásady postupuje autor. Veškeré zbraně rozděljuje na ony, které účinkují mechanicky (palébné zbraně) a chemicky (boj plynem), a pak na ony, jež mají proti mechanickým zbraním čeliti; k tomu přidružuje zbraně pomocné (letoun, upoutaný balon, výzvědná služba a dopravní služba). Z nynějšího stavu techniky uvažuje o možnosti dalšího vývoje různých zbraní a vylučuje obraz budoucího boje.

Knižka není nezajímavá; odborníkoví poskytnou dobrý přehled vývoje moderních zbraní; ale dávka cynismu,

která je v líčení autorově skryta, přímo zaráží a činí jeho práci nezáživnou.

Der Weltkrieg 1914 bis 1918. Bearbeitet in Reichsarchiv. Die militärischen Operationen zu Lande. — Berlin; E. S. Mittler u. Sohn, 8°.

I. díl: „Die Grenzschlachten im Westen“, str. XVI. + 719; 7 map, 10 náčrtů. Cena: váz. 19'50 zl. m.

II. díl: „Die Befreiung Ostpreußens“, str. XIV. + 390; 14 map, 11 náčrtů. — Cena váz. 12'50 zl. m.

Úřední publikace německého říšského archivu. Skvostně vypravené, vzornými mapami vybavené dílo, psané s uznáníhodnou objektivností; líčení postrádá jevů statistické přítěže, je živě psáno, slohem jasným a lehko srozumitelným. Obsah prvního dílu: předválečná mezinárodní situace, vznik války, vývoj operačních plánů, strategické nástupy, bitva u Mülhausenu, boje ve Vogesách a v Lotrinsku až do 27. srpna. Ordre de bataille německých západních armád, francouzské armády po provedeném nástupu, anglického expedičního vojska počátkem srpna 1914, belgického vojska; srovnání bojové ceny různých armád a přehled jich výzbroje. — Druhý díl podává přehled operací až do bitvy u mazurských jezer: ujednání o postupu operací s Rakousko-Uherskem, vývoj operačního plánu proti Rusku, rakousko-uherský nástup a počátek bojů, ruský nástup; operace ve Východním Prusku a bitvu u Lvova. — Připojeno: ordre de bataille německé 8. armády, rakousko-uherského a ruského vojska.

Kretschmann: **Die Wiederherstellung der Eisenbahnen auf dem östlichen Kriegsschauplatz.** Berlin 1925. Mittler & Sohn. 4°, str. XI. + 180, 32 příloh, 1 mapa. — Cena neváz. 14, váz. 18 zl. m. — Ze sbírky: „Das deutsche Militär-eisenbahnwesen im Weltkrieg 1914 bis 1918“.

Autor, za světové války major generálního štábu u německého šéfa polního železničnictví, podává zde přehled prací, které byly vykonány od německých železničních útvarů na ruských bojištích. Jeho dílo je pokračováním první práce vydané roku 1922: „Obnova železnic na západním bojišti“ (Die Wiederherstellung der Eisenbahnen auf dem westlichen Kriegsschauplatz). Všechny tyto práce byly na ruských bojištích ztěžovány tím, že Rusko mělo železniční síť většího rozchodu než ostatní státy evropské; veškeré dráhy, kromě dráhy Granica—Varšava, musily tedy býti teprve na evropskou normální kolej upraveny. K tomu se přidružily mocné toky (Visla, Bug, Narev, atd.), s neobyčejně střídavým stavem vody a ledovou tříští.

nedostatek kovového nebo kamenného materiálu a ohromné vzdálenosti.

Technikovi skýtá kniha zajímavý obraz nejrůznějších forem, jakých musilo být za tak nevhodných okolností a s tak nedostatečnými prostředky užito; vojenský odborník může sledovati odvislost vedení války od správné výstavby drah a od organizace železniční služby a při tom posouditi časový kalkul potřebný pro obnovení, přestavbu a výstavbu drah a zařízení správného chodu jejich provozu. — Uvádím některá zajímavá data: do 1. května 1916 bylo 7534 km drah převedeno na normální rozchod kolejí, opraveno 17.07 km a nově vybudováno 17.61 km mostů (v tom na př.: most přes Němen u Grodna: 500 m dlouhý, 32 m vysoký; most přes Dubissu u Lidovian: 670 m dlouhý, 42 m vysoký), vystavěno 1100 km nových drah a p.

Kniha obsahuje mnoho náčrtů v textu, 56 znamenitě provedených fotografií zničených a opravených mostů a velmi přehlednou mapu. Jun.

Kampf um Flüsse. Beiträge aus dem Kriege 1914—18 von Dr. Oskar Regele. Mit 4 Kartentafeln im Stein-druck. Berlin 1925. Verlag v. R. Eisen-schmidt. Preis 3 G. M. 50 Pf.

Boje o řeky pokládaly se vždy za nejtěžší úkoly válečnictví. Světová válka tuto starou zkušenost jen potvrdila a dokázala, jaký zvláštní a důležitý význam mají řeky a boje o ně za nynějšího způsobu válčení. Moderní zbraně a válečné prostředky jako: letectvo, balony, otravné plyny, umělá mlha, říční miny, světlomety, prostředky přenášení (telefon, telegraf, radio, telegrafie, signály a p.), motorové čluny, parní přivozy, mosty vystavěné z vlečných lodí, monitory atd., mají v boji o řeky velkou úlohu a vyžadují zvláštních ohledů.

Přechod přes řeku před nepřítelem jest vždy těžkou křísí, jejíž překonání činí největší nároky na umění a energii vůdcovu a na statečnost jeho vojska. Obrana řeky jest podnik neméně těžký.

Je tedy přirozené a potěšitelné, že poválečná vojenská literatura věnuje i bojům o řeky náležitou pozornost a že se válečné zkušenosti, které byly koupeny drahými obětní, stávají všestranně přístupnými.

Autor, známý vojenský spisovatel, byl za světové války velitelem pionýrské rotý rak. uh. armády, účastnil se s ní zvláště významných podniků a podává nyní ve velmi dobře psané knize pravý poklad válečných zkušeností a důkladných odborných studií, jež se týkají událostí světové války. Ličí, podle dějinných příkladů, rozličné způ-

soby přechodů, vypočítává prostředky k nim a hodnotí jejich vojenskou cenu; předvádí operační, taktická i technická hlediska, na která je třeba při násilných přechodech pamatovati, a popisuje pak v krátkých, přesných rysech provedení samé, vycházejí zde od přechodu v posílením boji, tedy od nejtěžšího případu.

Ve zvláštních statických přílohách jest pojednáno o obraně řek, o rozkazech, o potřebě ženijního vojska a materiálu, o rozčlenění skupiny ženijní, o organizaci válečných mostů, o říčním bojovém loďstvu, o donášecí službě, o povodních a jejich vlivu a pod. Sbírka dobře vybraných 20 příkladů vedních podniků, ve světové válce provedených, doplňuje tuto pozoruhodnou knihu.

Autor určuje svou práci hlavně pro vyšší velitele a pro důstojníky druhých zbraní, jimž zajisté poslouží tím lépe, že pomijí všech zvláštních technických podrobností. Ale i důstojnictvu ženijního vojska bude tato kniha cennou a vítanou pomůckou ke studiu. „M.“

Handbuch der ärztlichen Erfahrungen im Weltkriege. Band IV. Geistes- und Nervenkrankheiten. Vydal za spolupráce odborných autorů prof. dr. Karl Bonhoeffer, ředitel psychiatrické a neurologické kliniky v Berlíně.

Události války světové podaly množství materiálu pro studium psychologie normální i pathologické, neboť válka byla v této příčině velikým mimovolným experimentem, jehož pokusným materiálem se stala velká část lidstva každého věku, obojího pohlaví, bez rozdílu, zda stála v poli, nebo bydlila ve vnitrozemí.

Všeobecná úvaha toho se týkající tvoří úvodní stať tohoto oddílu; psána jest redaktorem této části profesorem Bonhoefferem a může činiti nárok na zájem i z kruhů lékařských. Nade-psána jest: **O významu válečných zkušeností pro všeobecnou psychopathologii a aetiologii duševních chorob.** Zabývá se především účinkem afektu na organismus. Doba mírová poskytuje zřídka kdy příležitosti, aby pozorováno bylo tak mocné vzrušení duševní, jako ve válce. Leda v dobách velikých katastrof přírodních, při zemětřeseních, povodních, požárech a p. Zkušenosti válečné ukázaly, že odolnost organismu je větší než se očekávalo, rovněž tak i jeho přizpůsobivost. Ani nejsilnější efekty není zdraví duševní v té míře ohroženo, jak se dříve domnívalo; při častějším opakování uvykne si organismus na podněty dříve nezvyklé měrou neočekávanou. Silné leknutí mívá za následek organické změny, ale nezpůsobí

tolik hysterických stavů, jak by se dalo čekat podle zkušeností praxe úrazové.

Válka dala příležitost také studovat duši davů. Zvláštní úkazy kolektivní psychologie pozorovány byly jak na bojištích, tak i v zázemí. Ve vnitrozemí při nedostatku zpráv z bojiště vytvářela fantasmie nejpodivnější smyšlenky, věřilo se jim, zvláště když odpovídaly přáním posluchačů. V poli pozorovány byly paniky, suggestibilita, podléhání illusi. Zrovna jako kdysi ve výpravách křížáckých jsou ve světové válce zaznamenány případy, kdy zdálo se oddílům vojska, že vidí v oblacích svatého Jiří, nebo že se nad nimi vznáší kůry andělů.

Na stav duševní působila často ztráta krve, únava, vyčerpání. Otřesy mozkové a rány hlavy mívaly v zá-pětí kratší alterace duševní, hlavně ztrátu paměti pro jistý úsek časový (amnesii).

Choroby infekční provázeny byly, jak už z praxe mírové je známo, deliriemi, po nich pak následuje často tupost, apathie, skleslost.

Účinek otravných plynů a jiných jedů nebyl ve válce významný. Spotřeba morfia a jeho zneužití ve válce stouply. Alkohol spíše došel omezení než rozšíření. Rusko po zkušenostech nabytých ve válce japonské zakázalo naprosto podávání a požívání alkoholu v poli. Německo, jak praví významně autor článku, nechtělo se vzpružujícího účinku alkoholu zcela vzdát; dokládá, že situace válečná není vhodným polem na provádění experimentů. Válka ve svém průběhu přivodila však pokles výroby lihovin a ten ukázal své účinky jak v poli, tak i u obyvatelstva vnitrozemního.

Zasypání a dušení mívalo na psychický stav jen krátký účinek podobný tomu, jako byl uveden při otřesech mozku.

Při hysterických stavech definuje jako podklad jejich snahu vyprostiti se z nesnesitelné situace. Odtud také jest vysvětlitelné, že různé hysterické třesy, traumatické neurosy ku podivu rychle pominuly, jakmile nemocný byl sprostěn všech obav do budoucnosti. Proto také, jak i my z vlastní zkušenosti můžeme se upamatovat, podobné stavy při nastalých mírových poměrech nápadně rychle se hojily.

Další články tohoto svazku jsou:

Válečná hysterie. Napsal prof. dr. Otto Binswanger v Kreuzlingenu.

Neurosy z leknutí a neurasthenie. Napsal prof. dr. Robert Gaup v Tübinkách.

Therapeutické zkušenosti s válečnými neurosami v letech 1914–1918. Napsal prof. dr. Max Nonne v Humburku.

Uvádí účinky psychotherapie, hlavně hypnosu a její metody.

Konstituční psychopati. Napsal prof. dr. Gustav Aschaffenburg v Kolíně n. R. Prohlašuje určité typy duševního i tělesného založení a způsob, jakým reagovaly na dojmy válečné.

Idiopathická epilepsie. Napsal prof. dr. Konrad Alt v Magdeburce. — Udvádá, že Německo před válkou mělo asi 100.000 obyvatelů postižených padoucnici. Ve Švýcarsku udává poměr ještě nepříznivější, totiž že jeden epileptik připadá na 200 obyvatelů. — Mezi osobami trpícími křečemi jest počet historiků ve válce mnohem větší než počet epileptiků. Záchvaty padoucnice staly se ve válce v některých případech zřejmými po období latence, ale vždy běželo o změny organické v těle již založené, a teprve poranění, otrava, horečnatá choroba způsobily zjevné vystoupení choroby.

Zaopatřovací zařízení pro účastníky války s chorobami duševními a nervovými. Napsal prof. Ewald Stier v Berlíně. —

Německo mělo a má dosud ohromný počet těch, kterým se poskytují zaopatřovací požitky. Podle zprávy pruského minist. války vydané v dubnu 1919 bylo v Prusku lidí čimčích nároky na vojenské zaopatření 606.000. Pro celé Německo, počítaje v to ještě dodatečné přihlášky, odhaduje autor celkový počet trojnásobný. Přimlouvá se za to, aby u komisionelních prohlídek fungovali vždy opravdoví odborníci, kteří by nestranně posoudili schopnost výdělečnou v zájmu vyšetřovaných i v zájmu státu. Zastává mínění, že člověk s poruchou duševní musí býti pokládán za velmi těžce poškozeného, požaduje, aby u těchto byly zaopatřovací požitky značně vyšší, než jak se to provádí v dosavadní praxi.

Druhou polovici tohoto svazku vyplňují statí o organických změnách po poranění nervové soustavy.

Vypočítáme jen jednotlivé články:

Pozdní klinické následky střelných poranění mozku. Napsal prof. dr. Edmund Forster v Berlíně.

Léčení lidí postižených zraněním mozku prováděním cvičných pohybů. Napsal doc. dr. Walther Poppelreuther v Berlíně. Uvádí metody medikomechanické použité při obrnách, křečovitých stazích a p. Zajímavé jsou výsledky cvičného léčení při poruchách řeči.

Poranění míchy a periferních nervů. Napsal prof. dr. Otfried Foerster ve Vratislavi.

Vliv války na organické choroby nervové. Napsal prof. dr. Franz Kraemer v Berlíně. Dr. Vinař.